

بررسی شاخص های موثر بر میزان رضایتمندی کاربران از مبلمان شهری نمونه موردی : سبزه میدان رشت

گلاره آبادی خواه

دانشجوی کارشناسی ارشد مهندسی معماری، دانشگاه راهبرد شمال، رشت، ایران

Gelareh.a93@gmail.com

حمید پورحسین روشن

دکتری شهرسازی دانشگاه تربیت مدرس تهران، مدرس دانشگاه راهبرد شمال

Hamid.purhosein@gmail.com

چکیده

طراحی مناسب و به کارگیری مبلمان شهری متناسب با محیط در بخش های باز شهر که به آنها فضاهای شهری گفته می شود، امری ضروری در برنامه ریزی شهری محسوب می شود. فضاهای عمومی فضاهایی هستند که افراد و گروه های مختلف اجتماعی در آن سهیم اند، این فضاها محل تبادل افکار و اطلاعات و مکانی برای شکل گیری شبکه های اجتماعی هستند. هدف پژوهش حاضر بررسی رضایتمندی شهروندان شهر رشت از مبلمان سبزه میدان با تأکید بر تأثیر آن بر میزان تعاملات اجتماعی افراد است. روش تحقیق پژوهش کمی- کیفی است که به صورت آزمون های آماری مورد تحلیل قرار گرفته است. نمونه مورد مطالعه سبزه میدان رشت است. ابزار گردآوری اطلاعات مشاهده، پرسشنامه، مصاحبه است. پرسشنامه ها به صورت بسته و با استناد به طیف (Likert) تهیه شده است. طبق پژوهش انجام شده نشان داده شد که با توجه به شاخص های تاثیر گذار مبلمان سبزه میدان بر تعاملات اجتماعی مواردی چون رنگ، روشنایی، فرم و نظم، از موارد قابل توجه هستند. در سبزه میدان رشت عواملی چون رنگ و روشنایی که از شاخص های مهم هستند، به خوبی از آن ها استفاده نشده است، نتایج مطالعات میدانی نشان داد مردم از مبلمان سبزه میدان رشت رضایتمندی کافی را نداشته اند.

کلمات کلیدی: مبلمان شهری - تعاملات اجتماعی - سبزه میدان - رشت

۱. مقدمه

مبلمان شهری از اثر گذارترین عوامل در فضاهای شهری در ذهن شهروندان هستند، تا حدی که معمولاً ساکنین و حتی گردشگران، مناطق مختلف یک شهر را با مبلمان و زیبایی های مخصوص به آن می شناسند. مبلمان به لحاظ موقعیت، ابعاد، تناسب، رنگ، فرم، شکل و حالت در فضاهای شهری تأثیرگذار هستند. تا در عین توجه به ابعاد زیبا شناختی شهر، پاسخ گوی نیازهای استفاده کننده از آن باشد. از طرف دیگر، انسان انتظار دارد در مواجهه با فضاهای خاص احساسی ویژه، نسبت به آن مکان در او به وجود آید و ادراک مبلمان یک خیابان، باید تأثیری روانی و عاطفی بر افراد در معرض آن

گذارد و احساسات آن ها را برانگیزد ، احساس هویت ، تعلق خاطر و انبساط خاطر نسبت به شهر را در شهروندان زنده سازد. به نظر می رسد مبلمان شهری بر میزان تعاملات مردم و جذب مردم تاثیر بسزایی دارد. وضعیت کنونی فضای شهری سبزه میدان رشت ، از جهت میزان تعاملات اجتماعی مردم چشمگیر و قابل توجه است اما با توجه به بررسی دقیق مولفه های موثر و میزان تاثیرگذاری آن ها بر تعاملات مردم ، به کاستی هایی در این زمینه پی برده می شود چرا که در این فضا ها بیشتر از اینکه به نیازها و سلاقی مردم، که کاربران اصلی آن هستند، توجه شود سلاقی معمار و طراح آن در نظر گرفته شده است. بنابراین علی رغم اینکه فضای مورد نظر از کمیت مطلوبی برخوردار است اما میزان رضایت مردم از چنین فضایی کافی نمی باشد . با توجه به اینکه فضای شهری سبزه میدان رشت پتانسیل کافی برای جذب مردم را دارد لذا در همین راستا پژوهش مورد نظر اقدام به بررسی مولفه هایی کرده است که بتواند با تقویت آن ها میزان تعاملات اجتماعی و بهره مندی مردم را بیشتر کند . بدین منظور با بهره برداری از نظرات شهروندان در قالب پرسشنامه ، این اطلاعات جمع آوری شده است .

۲. مبلمان شهری

۲-۱. پیشینه :

در سال های اخیر در عرصه مبلمان شهری مطالعاتی صورت گرفته است. از جمله این تحقیقات که در غنای پایه های نظری تحقیق حاضر، نقش مؤثر داشتند می توان به موارد زیر اشاره کرد:

۱. محمدنژاد و همکاران (۱۳۸۷)؛ در مقاله به مکانیابی مبلمان شهری با استفاده از (GIS) پرداخته شده است که به مبلمان شهری به عنوان یکی از عناصر و شاخصه های مهم شهری پرداخته شده و انواع مبلمان مورد بررسی قرار گرفته است (محمدنژاد، بهزادفر، شاهی، ۱۳۸۷: ۴۸-۴۰)
۲. سلطان پور و همکاران (۱۳۸۹)؛ در تحقیقی عنوان کردند که منظر شهری دربرگیرنده فضاهای نسبتاً اجباری است که مردم از آنها می گذرند عرصه های عمومی که بیشتر افراد در سفرهای هرروزه خود از خانه به محل کار تجربه می کنند (سلطان پور، رسولی، ۱۳۸۹)
۳. مرشدی (۱۳۹۰)؛ پژوهشی با عنوان نقش طراحی و مکان یابی مناسب مبلمان شهری در یکپارچگی فضاهای شهری ارائه داده است . هدف این مطالعه بررسی نقش مبلمان شهری بر ارتقاء کیفیت محیط شهری و رضایتمندی شهروندان منطقه ۴ شهرداری کرمانشاه بود. نتایج نشان داد که از نظر ساکنان منطقه مبلمان شهری در بهبود کیفیت محیط و رضایتمندی شهروندان تأثیر دارد. مبلمان شهری منطقه ۴ کرمانشاه از زیبایی و تناسب مطلوبی و جانمایی صحیحی برخوردار نیستند. همچنین، بین عدم رعایت اصول استانداردهای مبلمان شهری و به وجود آمدن ساختار ناموزون شهری و کاهش کیفیت محیط شهری همبستگی بالایی یافت شد (مرشدی، ۱۳۹۰)
۴. تیموریان و زیویار (۱۳۹۲)؛ هدف اصلی پژوهش برنامه ریزی شهری، ارتقای کیفیت زندگی و ایجاد محیط آرام و جذاب برای شهروندان است. در این مقاله با استفاده از نرم افزارهای (Spss+GIS)، جمع آوری داده ها از طریق پیمایش میدانی و توزیع پرسشنامه در میان کاربران مبلمان ها، به بررسی کمی و کیفی این عناصر پرداخته شده است. براساس مطالعات انجام شده، نقاط ضعف فراوانی در برنامه ریزی این عناصر در سطح محدوده یافت می شود نتایج بدست آمده از این بررسی نشان می دهد بر اساس بررسی های میدانی در قالب توزیع پرسشنامه میتوان گفت رضایتمندی ساکنان از مجموعه عوامل مبلمان در محدوده مورد نظر در سطح نازلی قرار دارد (تیموریان، زیویار، ۱۳۹۲)

۵. فرج‌اللهی و رضائی آقامیرلو (۱۳۹۳)؛ در مقاله‌ای با عنوان عملکرد مؤثر مبلمان شهری در هویت‌بخشی و ارتقاء کیفیت فضاهای شهری سعی بر آن داشتند تا به بررسی مبلمان شهری از حیثه منظر شهری و هویت شهری با استفاده از شیوه‌های مشاهده‌ای و کتابخانه‌ای بپردازند (فرج‌اللهی، رضایی آقامیرلو، ۱۳۹۳)

۶. اسدی، حسینی و مرادی (۱۳۹۴)؛ این مقاله با هدف بررسی و تحلیل مبلمان شهری شهر مشهد از دریچه توریسم و زائران و عملکرد مدیریت شهری، به مطالعه این مهم (مبلمان شهری) در کلان شهر مشهد پرداخته است. تحقیق حاضر از نوع کاربردی بوده و روش استفاده شده در آن نیز، توصیفی-تحلیلی و پیمایشی می باشد که به کمک تحلیل سلسله مراتبی (AHP) به بررسی داده‌ها در هر بازه و نتیجه نهایی می رسد. نتایج این تحقیق که براساس مطالعات، مشاهدات و طرح پرسشنامه از توریسم در مقاطع مختلف زمانی بدست آمده، نشان دهنده وجود برخی کاستیها و نارضایتیها در زمینه تأسیسات و تجهیزات شهری در خیابانهای اصلی شهر که منتهی به بارگاه امام رضا (ع) به عنوان محدوده‌های پژوهش در شهر مشهد میباشد که در نهایت موجبات نارضایتی شهروندان و توریسم مذهبی از وضعیت موجود مبلمان شهری و عملکرد مدیریت شهری شده است. همچنین در نهایت با توجه به جوانب مختلف مطالعات انجام شده، اقدام به تدوین اهداف بلند، میان و کوتاه مدت و نیز پژوهش‌های مختلف، جهت ساماندهی مبلمان شهری مشهد شده است (اسدی، حسینی، مرادی، ۱۳۹۴)

این پژوهش به بررسی تاثیر مبلمان بر میزان تعاملات اجتماعی مردم در سبزه میدان رشت می پردازد و تفاوت این پژوهش با سایرین در روش تحقیق و پیدا کردن عناصر تاثیر گذار بر مبلمان شهری و طراحی آن‌ها با توجه فرهنگ این منطقه است.

۲-۲. مبانی نظری:

۱) فضاهای عمومی شهری

فضاهای عمومی فضاهایی هستند که افراد و گروه‌های مختلف اجتماعی در آن سهیم اند، این فضاها محل تبادل افکار، اطلاعات و مکانی برای شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی هستند. چنین فضاهایی بیش از آنکه تنها یک فضا باشند یک تجربه اند. (Hajer et al, 2001) که نتیجه چنین تعامل و تجاربی در میان افراد و گروه‌های مختلف، دریافت حس هویت جمعی، احترام به خود، عزت نفس، ارتقاء مهارت‌های جمعی و مشارکت اجتماعی خواهد بود. چنین تعبیر و تفسیری از فضاهای عمومی در رابطه با حباب اجتماعی انسان‌ها از ارسطو تا کنون همواره مورد توجه شهرسازان و نظریه پردازان شهری بوده و هست (Douglas, 2003). فضاهای عمومی مشتمل بر فضاهای شهری گوناگونی چون: خیابان‌ها، معابر، میادین، پلازاها، پارک‌ها، زمینهای بازی، سیتی هال‌ها، مال‌ها، سواحل و کناره‌ها و سایر فرم‌های فضاهای تجمع می باشند (Car, 1992 & Lang, 1994 & Douglas: 2003).

از نظر فعالیتی می‌توانند جهت تأمین یک فعالیت ویژه طراحی و برنامه‌ریزی شوند و یا آنکه مانند میادین و پلازاها دارای تنوع کالبدی و فعالیتی و در نتیجه اجتماع‌پذیری بیشتر باشند، (Car, 1992).

۲) اجتماع‌پذیری

یکی از مهمترین ابعاد و ویژگی‌های فضاهای عمومی ایجاد فرصت‌های لازم جهت تعاملات اجتماعی می باشد. هنگامی که مردم با سایر افراد جامعه تعامل می‌کنند، رابطه قویتری با مکان و جامعه خود احساس می‌نمایند. این عامل با تعیین میزان حضور گروه‌های مختلف اجتماعی، شکل‌گیری شبکه‌های اجتماعی و زندگی در ساعات مختلف شبانه روز قابل اندازه‌گیری و ارزیابی است.

۳) تعریف مبلمان شهری

به مجموعه امکاناتی که در شهرها، خیابان ها، میادین، پارک ها و فضاهای باز شهری جهت استفاده عمومی وجود دارد. از جمله نیمکت ها، باجه های تلفن، صندوق های پستی، سطل های زباله، ایستگاه اتوبوس، ایستگاه تاکسی، سرپناهها و ... که در مکان های مناسب شهری و متناسب با نحوه استفاده، به منظور برقراری آسایش، زیبایی و آرامش، رفاه و امنیت شهری قرار داده اند، مبلمان شهری می گویند (جلیوند، ۱۳۹۰: ۴).

از آنجایی که مبلمان شهری جزء مهمی از ساختار یک شهر و قسم عمده ای از عناصر تشکیل دهنده یک شهر، بخشی از ارزش های زیبایی شناختی و عناصر مرتبط با هویت آن محسوب می شوند بنابراین در زیباسازی، هماهنگی، نظم و آسایش روحی و روانی افراد در یک شهر و یا یک خیابان نقش بسزایی دارد چرا که گاهی شلوغی و اغتشاش عناصر چنان است که نه تنها آرامشی را به دنبال ندارد، بلکه باعث سردرگمی و آشفتگی شهروندان نیز می شود، به گونه ای که انسان خسته از کار روزانه هیچ رغبتی برای نشستن و استفاده کردن از فضای شهری و مبلمان آن ندارد. طراحی مبلمان شهری نه تکرار پذیر است نه تقلید بردار، بلکه هر وسیله یا عنصری را باید در پیوستگی کامل با محیط و منظر همان خیابان و در پیوند نزدیک با کلیت طراحی شهری آن تهیه کرد (ملک، ۱۳۸۵: ۱).

۳.۱. کیفیت و سرزندگی

کیفیت به تعبیر گلکار برای وصف درجه کمال اشیاء و پدیده ها به کار برده می شود، که حاصل فرم (کیفیت های صوری یا فرمال)؛ عملکرد (کیفیت عملکردی) و معنا (کیفیت معنایی) باشد. (گلکار، ۱۳۸۴: ۶۶)

سرزندگی، پویایی و جذابیت فضای شهری در مقابل ملال انگیزی آن بازتاب نوع فعالیت هایی است که در فضا صورت می گیرد «فعالیت: تمامی افعال انسانی که در راستای برآوردن یکی از نیازهای او انجام می گیرند» (پاکزاد، ۱۳۹۰: ۴۱)

یان گل، فعالیت ها را به ۳ دسته تقسیم نموده است:

فعالیت های ضروری (اجباری)، فعالیت های انتخابی (تفریحی) و فعالیت های اجتماعی. در یک شهر خوب، نه تنها فعالیت های ضروری در شرایط مناسب انجام می گیرند، بلکه بسیاری از فعالیت های تفریحی و اجتماعی مورد علاقه مردم صورت می گیرد و شهر، فضاهای با کیفیت، وسوسه انگیز و جذاب ارائه می دهد (Gehl, 2004: 5).

نوع فعالیتها	کیفیت محیطی نامطلوب	کیفیت محیطی مطلوب
فعالیت های اجباری	⊗	⊗
فعالیت های اختیاری	○	⊗
فعالیت های اجتماعی	⊗	⊗

تصویر شماره ۱: ارتباط بین کیفیت کالبدی فعالیت های اجتماعی و اختیاری ماخذ: دانشپور، ۱۳۸۶

۴) مبلمان شهری شامل:

a) **اطلاع رسانی:** ساعت، تابلوهای تبلیغاتی، تابلوهای اطلاع رسانی رایگان، تابلوهای نام گذاری معابر، میادین، تابلوهای جهت دهنده و راهنما، علائم ترافیکی، تابلوهای هشداردهنده، خطوط عابران پیاده، گل میخ ها، میله های هشداردهنده، تابلوهای پیام دهنده، تلویزیون های شهری، داربست اطلاع رسانی، تابلوهای سردر مغازه ها، تابلوهای پزشکان، پرده و آویزهای اطلاع رسانی، تابلوهای مکان نما (مسجد، بیمارستان)، پلاک ها و نشانگرها (زنگی آبادی، تبریزی، ۱۳۸۳: ۱۹۸-۱۵۱).

- (b) **سرپناه:** کیوسک های عرضه (روزنامه، گل، مواد غذایی)، کیوسک فروش بلیط، کیوسک تلفن، کیوسک مأموران پلیس، ورودی مترو و قطار شهری، کیوسک اطلاع رسانی و راهنمای توریست، ایستگاه اتوبوس، ایستگاه تاکسی، کیوسک های کنترل و بازرسی، ایستگاه راه آهن و سکوی پلیس.
- (c) **تغذیه و توزیع:** ترانسفورماتور، خطوط انتقال و تیرهای هوایی (برق و تلفن)، دستگاه های توزیع اتوماتیک، صندوق ارتباطات، آبخوری ها، روشویی و دستشویی ها، فواره و آب نما، آب پخش کن ها، پست های آتش نشانی، علمک های گاز، پست های تلفن، دستگاه عرضه روزنامه و دستگاه عرضه مواد خوراکی.
- (d) **تزئینی:** گلدان و گلجای، سبدهای تزئینات، میله های نصب پرچم، میله های نصب رژی و ریسه، پرچم، پارچه و آویز و عناصر تزئینی بادی.
- (e) **روشنایی:** چراغ های راهنمایی و رانندگی، چراغ های خیابان، چراغ های تزئینی، عناصر نورانی (درخت، حجم) نورافکن های میدانی و چراغ های پارکی و کوتاه.
- (f) **نقل و انتقال:** پله برقی، پیاده رو، پل متحرک عابر پیاده و پلکان.
- (g) **تخلیه و جمع آوری:** آبریزگاه، سطل های زباله، مخازن تفکیک زباله، مخازن جمع آوری زباله، سطل های شن و ماسه، صندوق های پست و صندوق های صدقات.
- (h) **موانع و راه بند:** جدول، تیرک، نرده و حفاظ، حصار و پرچین، گارد ریل و راهبند.
- (i) **عمومی:** سنگ فرش، شبکه پای درخت، حصار و محافظ درخت، صندلی، نشیمنگاه، یادمان ها، احجام، پل ها و دریچه های فاضلاب (غراب، ۱۳۸۰: ۸۸) (D.Mill&Et al, 1985:92, Socdev, 2003:1).

۵) مولفه های مبلمان فضای شهری که بر تعاملات اجتماعی موثر است:

• مکان یابی بهینه مبلمان شهری

تعیین مناسب مکان های نصب و استقرار باعث می شود تا مبلمان های شهری بهتر مورد استفاده قرار گرفته و موجبات آلودگی محیطی را به همراه نداشته باشد. در مبحث مکان یابی بهینه، برای هر کدام از عناصر، موارد خاصی مطرح است که در نگاهی عمومی می توان نکاتی چون نرخ تردد و ازدحام مردم، مقدار دفعات استفاده، عوامل جوی، رفتار و عادات استفاده کنندگان، رویت مبلمان، ابعاد و اندازه مبلمان، محدودیت فضا، امکانات نصب تجهیزات جنبی (کانال فاضلاب، سیستم روشنایی، تهویه مطبوع) و رعایت نکات بهداشتی و غیره را نام برد (قنبری، پورمحمدی، ۱۳۸۳: ۱۵۲-۱۳۱).

• روابط نظام مند و یکپارچگی در بین عناصر مبلمان شهری

بسیاری اوقات عناصر مبلمان شهری در ارتباط با هم قرار می گیرند، آنها یکدیگر را تکمیل می کنند و بر کارایی یکدیگر تأثیر می گذارند. آنچه باید بدان توجه داشت، ادغام مبلمان های شهری از لحاظ همخوانی عملکرد است. ترکیب عناصر مبلمان شهری محاسن زیادی از جمله دستیابی به یک ساختار واحد با تسهیلات مختلف رفاهی، صرفه جویی در فضا، صرفه جویی در هزینه ساخت و مونتاژ، پرهیز از ازدحام بصری در محیط، ایجاد یکپارچگی در فرم و غیره را به همراه دارد (عظیمی، ۱۳۹۰: ۱۱).

• هویت مکان

با توجه به رشد شهرها گرایش زیادی به یک شکل کردن فضاهای شهری ایجاد شده و گاهی می تواند چند کشور با یک طراحی مثال زد با این که خاطره انگیز و جذاب ترین نقاط شهری مکان هایی اند که شکل و شمایل مختص خود دارند و می توان در هر شهر یا محله با نصب المان هایی مناسب و مطابق با هم را فرهنگ ایجاد هویت خاص کرد .

• معیارها و ملاحظات کلی در طراحی مبلمان شهری

از اصول طراحی و استقرار مبلمان شهری داشتن همخوانی آن با محیط است، از دو لحاظ کاربری و بصری باید هماهنگی داشته باشد. در طراحی باید به شکل زمین (توپوگرافی، پوشش گیاهی)، دید بصری (رنگ، فرم، اندازه و فرهنگ استفاده کنندگان، زیبایی، ابعاد فیزیکی، استانداردها، ایمنی، استحکام، وندالیسم و هماهنگی با دیگر اجزا توجه شود. در نتیجه طرحی پویا است که بتواند خود را با محیط در حال تغییر سازگار کرده و همچنین نیازهای استفاده کنندگان را بر آورده سازد (حکمت نیا، قنبری هفت چشمه، ۱۳۸۸).

• فرم و ابعاد

شکل یک محصول اولین چیزی است که استفاده کننده، از آن محصول درک می کند. شکل باید متناسب با عملکرد بوده و در ارتباط با محیط اطراف خود، دارای هماهنگی و خوانایی لازم باشد. به گونه ای که از فاصله دور نیز بتوان محصول را کارکرد آن را تشخیص داد. ابعاد فیزیکی و شکل حرکتی بدن انسان می تواند بهترین معیار برای طراحی مبلمان شهری باشد (Harris & Dines, 1998:3-510).

• رنگ

انتخاب رنگ برای اجزای مبلمان شهری باید به گونه ای باشد که در محیط خود شاخص بوده و در عین حال از ایجاد اغتشاش بصری و چشمگیری بیش از حد جلوگیری کند .

- حفظ تاثیر این نقش در معماری شهری باعث ایجاد هماهنگی و زیبایی خاص محیط می شود .
- کاربرد رنگ باید منطبق با کاربری محصول باشد و بتواند در طول تاریخ مصرف و عمر محصول باقی بماند .
- عواملی همچون نور محیط ، فرهنگ جامعه و رنگ زمینه در تاثیر گذاری رنگ دخالت دارند .

• بافت

بافت مناسب علاوه بر ایجاد جلوه و زیبایی، دارای کاربرد نیز است. بافت می تواند باعث ایجاد استحکام در سطوح خارجی محصول گردد یا برای ایجاد اصطکاک و جلوگیری از سر خوردن در جاهای لازم مورد استفاده قرار گیرد.

• مواد مصرفی

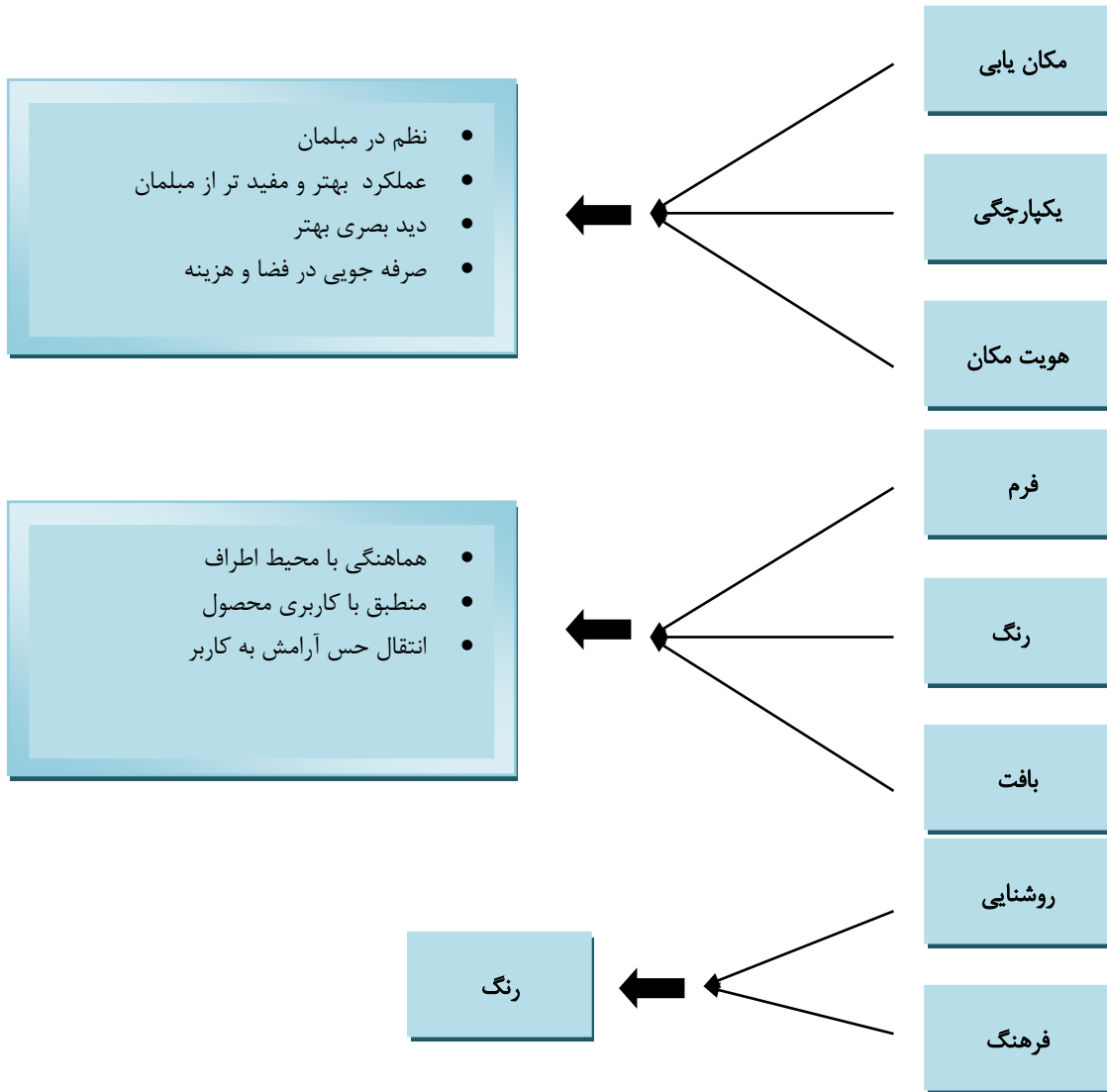
استفاده از مصالح مناسب را از سه دیدگاه می توان بررسی نمود: کاربرد، زیبایی شناسی و صرفه اقتصادی (غلامپور ، ۱۳۷۹: ۵۷ - ۵۶).

روشنایی

روشنایی معابر و میادین، یکی از عناصر مبلمان شهری محسوب می شود و از جایگاه ویژه ای در معماری و شهرسازی برخوردار و در طراحی شهری بسیار حائز اهمیت است. امروزه نورپردازی، تعریف کننده هویت و سیمای شبانه شهر است و طراحی روشنایی شهری نه تنها موضوعی صرفاً تزئینی نیست ، بلکه روشی در جهت تامین امنیت و آرامش بیشتر محیط است و روشنایی مناسب کوچه ها، معابر و خیابان ها باعث ارتقای امنیت و رضایتمندی شهروندان می شود. در نتیجه

روشنایی نقش بسزایی در هویت بخشی و احساس آرامش به شهروندان دارد. البته میزان روشنایی نباید در حدی باشد که حس تحت نظر بودن به افراد منتقل شود.

تصویر شماره ۲: طبقه بندی عوامل موثر بر مبلمان شهر و ارتباط آن ها با یکدیگر

جدول ۱- شاخص های موثر بر میزان رضایتمندی کاربران از مبلمان شهری

مولفه های ادراکی	مولفه های فیزیکی
زیبایی	ابعاد
آسایش	فرم
تطبیق فرهنگ	روشنایی
نظم	رنگ

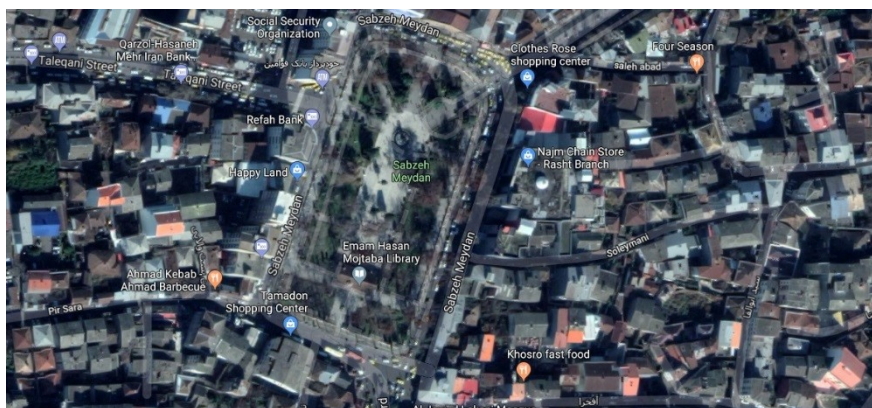
۲-۳. روش تحقیق:

روش تحقیق مورد نظر پیمایش میدانی است و به روش کمی، داده ها مورد تحلیل و بررسی قرار می گیرند. تحلیل در این پژوهش به صورت آزمون های آماری (SPSS) انجام شده است. ابزار گردآوری اطلاعات مشاهده، پرسشنامه، مصاحبه است. پرسشنامه ها به صورت بسته و با استناد به طیف (Likert) تهیه شده است. جامعه آماری در این پژوهش استفاده کنندگان از فضای شهری سبزه میدان رشت می باشد که یکی از محل های پرتردد در شهر رشت است و نمونه گیری به صورت احتمالی است و تعداد نمونه ها با استفاده از فرمول کوکران (Cochran formula) و جدول مورگان با در نظر گرفتن جامعه ی ۵۰۰ نفره، ۲۱۷ نفر می باشد.

۲-۴. قلمرو پژوهش :

نقشه شماره ۱ : موقعیت قرارگیری محدوده پژوهش در شهر رشت، ماخذ : Google map

نقشه شماره ۲ : موقعیت سبزه میدان رشت، ماخذ : Google earth

<https://earth.google.com/web/@37.2765246,49.581123,4.13869109a,820.12359258d,35y,85.83815853h,44.74899094t,0r/data=ChYafAoML2cvMWhicHdxMXd3GAIgASgC>

۲-۵. یافته های تحقیق :

فرض H0

براساس تحلیل داده های آماری در محیط (SPSS) با استفاده از آزمون (T) تک نمونه ای فرض آماری یعنی (H0)، برای میانگین ها در سطح اطمینان ۹۵٪ و با آلفای ۵ درصد خطا پذیرفته شده اما به دلیل مثبت بودن حد بالا و حد پایین و اختلاف میانگین جامعه و حجم نمونه معنا دار است به این معنی متغیرهای زیبایی، آسایش، ابعاد، فرهنگ، فرم، روشنایی، رنگ می تواند بر میزان تعاملات اجتماعی موثر باشد

جدول شماره ۲ : بررسی آزمون ها

آزمون تک نمونه ای

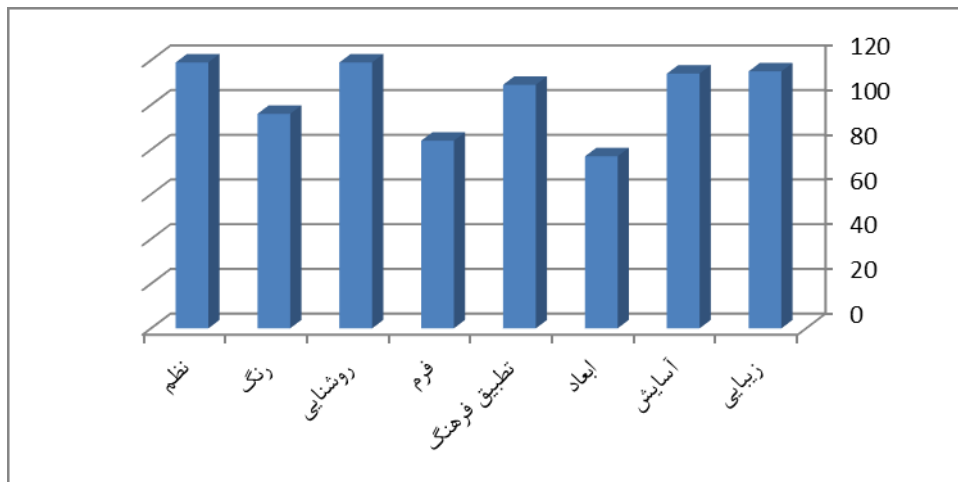
	N	میانگین	انحراف استاندارد	Std. Error Mean
متغیرها	26	4	0.50	0.098

آزمون متغیرهای مبلمان شهری بر تعاملات اجتماعی						
متغیرها	Test Value = 3.1					
	آماره تی	df	سطح معناداری	Mean Difference	95% Confidence Interval of the Difference	
					Lower	Upper
متغیرها	40.69	25	.000	4.00	3.8	4.2

ضمن بررسی تحلیل ها در جدول (۱) که بر اساس آزمون های آماری انجام شده است ، پی برده می شود که متغیرها ارتباط مستقیم با یکدیگر دارند و معنادار هستند .

جدول شماره ۳ : مجموع نمرات مولفه ها در هر پاسخنامه

میانگین	جمع نمرات	تعداد پاسخگویان	
4.4	115	26	زیبایی
4.3	114	26	آسایش
2.9	77	26	ابعاد
4.1	109	26	تطبیق فرهنگ
3.2	84	26	فرم
4.5	119	26	روشنایی
3.6	96	26	رنگ
4.5	119	26	نظم

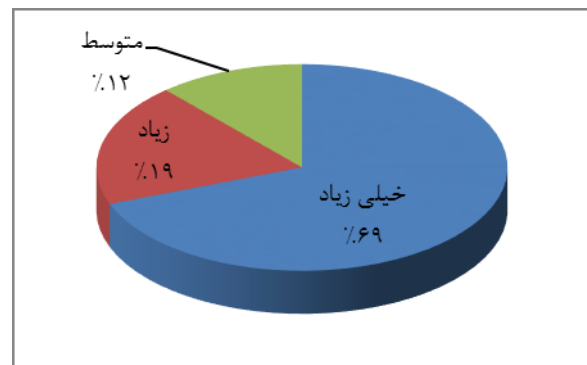
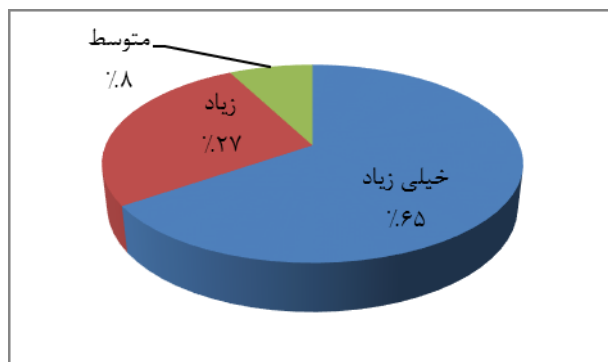

نمودار شماره ۱: بررسی شاخص های موثر بر میزان رضایت کاربران از مبلمان فضای شهری

ضمن بررسی تحلیل ها در جدول (۲) و نمودار (۱) دریافتیم که نظم مبلمان ها و روشنایی بیشترین تاثیر را در جذب جمعیت و افزایش تعاملات اجتماعی دارد و در این بین ابعاد کمترین میزان اهمیت را دارا است. جدول شماره ۴: بررسی تاثیر نظم و روشنایی بر میزان تعاملات اجتماعی

نظر پرسشگران بر حسب جنس در مورد روشنایی			نظر پرسشگران بر حسب جنس در مورد نظم		
درصد	فراوانی	گویه ها	درصد	فراوانی	گویه ها
65.4	17	خیلی زیاد	69.2	18	خیلی زیاد
26.9	7	زیاد	19.2	5	زیاد
7.7	2	متوسط	11.5	3	متوسط
100.0	26		100.0	26	

با توجه به جدول (۴)، در نمودارهای (۲) و (۳) به میزان اهمیت روشنایی و نظم از دیدگاه پرسشگران بر حسب جنس پرداخته شده است، بدین ترتیب، بیش از ۸۵ درصد پاسخگویان به گزینه خیلی زیاد و زیاد اعتقاد دارند که بر این اساس نظم و روشنایی اهمیت زیادی در تعاملات اجتماعی مردم در مبلمان شهری دارد.

نمودار شماره ۲: اهمیت نظم از دیدگاه پرسشگران بر حسب جنس

نمودار شماره ۳: اهمیت روشنایی از دیدگاه پرسشگران بر حسب جنس

نمودار شماره ۲ و ۳: تحلیل مولفه های نظم و روشنایی

بررسی شاخص ها در نمونه موردی

این مقاله به بررسی شاخص های موثر بر میزان رضایتمندی کاربران از مبلمان شهری پرداخته است. ضمن توضیح و بررسی شاخص های موثر، نشان داده شد که روشنایی و نظم حائز اهمیت هستند و ابعاد کمترین میزان اهمیت را در بین شاخص ها دارا است.

✓ **روشنایی:** همانطور که در ابتدای مقاله فرض شده بود که روشنایی یکی از معیارهای مهم در مطلوبیت مبلمان شهری است، پس از تحقیق و پژوهش و مشاهده ی آمار این نتیجه بدست آمد که، روشنایی در بین مردم به ویژه خانم ها از اهمیت بالایی برخوردار است چرا که حس امنیت و آرامش مهمترین اصلی است که مردم برای گذراندن اوقات خود در یک مکان در نظر دارند.

✓ **نظم و یکپارچگی - رنگ:** اصل بعدی که مورد توجه افراد حاضر در آنجا قرار گرفته است، نظم و یکپارچگی موجود در مبلمان می باشد، که البته اکنون در سبزه میدان، با استفاده از نیمکت ها، سنگفرش و مجسمه های موجود در آنجا سعی در ایجاد هارمونی در رنگ ها کرده اند اما به نظر می رسد این ترکیب رنگ ها آن حس سرزندگی را که باید به افراد القا کند، نمی کند.

✓ **فرهنگ:** با توجه به اینکه حس سرزندگی و شادابی در بین مردم رشت وجود دارد، ساختن و طراحی چنین فضاهای عمومی که در طول شبانه روز محل رفت و آمد، توقف و استراحت مردم است، باید علاوه بر روشنایی و نظم و رنگ به فرهنگشان هم توجه شود چرا که مردم رشت، از المان ها، مجسمه ها، و هر آنچه که مختص رشت و حتی گیلان باشد استقبال بسزایی دارند و ترجیحشان بر این است که منظر آن ها و چیزی که در طول روز با آن رو به رو هستند مختص مرز و بوم خودشان باشد

✓ **زیبایی بصری:** زیبایی بصری از جمله مواردی است که بعد از روشنایی، نظم و فرهنگ دارایی اهمیت بوده است چرا که با توجه به حس سرزندگی و شادابی که در شهر رشت وجود دارد، وجود یک محیط زیبا که برای مدت کوتاهی مردم در آن توقف می کنند، می تواند تاثیر بسزایی در روحیه ی افراد بگذارد.

✓ **ابعاد - فرم:** بر طبق پرسشنامه نشان داده شد که این مولفه ها از درجه ی اهمیت کمتری برخوردار هستند و نمی توان از موارد تاثیرگذار بر تعاملات اجتماعی دانست. ابعاد و فرم به تنهایی عوامل موثری نیستند اما راحتی آن ها و حس آرامشی که به افراد منتقل می کند می تواند در جذب جمعیت تاثیرگذار باشد.

در نهایت این پروژه با هدف بررسی میزان رضایت مندی مردم از مبلمان سبزه میدان رشت است، تا بررسی شود این مبلمان تا چه میزان بر تعاملات اجتماعی آن ها تاثیرگذار است، که به وسیله پرسش هایی از افراد حاضر در سبزه میدان و بررسی عوامل موثر، نشان داده شد که اگرچه اکنون سبزه میدان یکی از محل های پرتردد و البته فضایی برای استراحت در بین مردم رشت است اما نقص هایی به آن وارد است که باید در طی بازسازی های بعدی، نیاز مردم در الویت قرار بگیرد و با توجه به سلیقه ی آن ها و نیازشان طراحی شود تا مبلمان موجود بتواند حداکثر تاثیر خود را بر تعاملات مردم بگذارد.

۳. نتیجه گیری

توجه به مؤلفه فرهنگ و مقیاس انسانی بایستی در اولویت قرار گیرد - هر چند هدف اصلی از تأمین مبلمان شهری پاسخ به نیازهای شهروندان است. با این وصف عوامل زیبایی شناختی چون اندازه، رنگ، فرم، بافت و تناسب، ایمنی و استحکام، ضمن افزایش رضایتمندی موجب کاهش هزینه در مقابل عوامل طبیعی و پدیده هایی مانند وندالیسم می گردد. ضمن طراحی،

مبلمان شهری بایستی همواره با تحولات زمانی و مکانی، و با استانداردهای رایج هماهنگ باشد. بدین منظور پیشنهاد می شود استانداردهای برگرفته از تجارب کشورهای دیگر با تدبیری مناسب و هماهنگ با شرایط بومی مورد استفاده قرار گیرد. باید در این فضای شهری از مبلمانی استفاده شود که در آن همخوانی، پاسخ به نیاز محیط، عوامل زیست محیطی و عوامل اجرایی در نظر گرفته شده باشد.

روشنایی موجود در سبزه میدان رشت در حال حاضر، اگرچه از نظر تامین نور آن جا کافی است اما به نظر می رسد که احساس آرامش و امنیت را به مردم منتقل نمی کند البته این بدین معنی نیست که باید نور و روشنایی آن جا در حدی باشد که افراد احساس کنند که تحت نظر قرار گرفته اند.

هم چنین پیشنهاد می شود که در بازسازی های بعدی به رنگ، حس سرزندگی و نظرات مردم بیشتر توجه شود. علاوه بر این موارد با توجه به این که فرهنگ در بین مردم رشت حائز اهمیت است توجه به این قسمت می تواند در جذب جمعیت به آن جا و تعاملات افراد بسیار تاثیرگذار باشد.

این فضا می تواند شامل عناصر شهری و مبلمان شهری ضروری از جمله: گلدان و گل، تلویزیون های شهری، تابلو اعلانات شهری، بیلبردهای متنوع، آب نمای موزیکال، نورپردازی های شبانه، استفاده از تکنولوژی روز جهت سایه گستری و... باشد. نصب المان های شهری نباید به صورت اتفاقی انجام گیرد بلکه با برنامه و مکان یابی صحیح باید انجام شود.

در ارتباط با زیبایی بصری سبزه میدان رشت پیشنهاد می شود که در پوشش گیاهی آن جا، توجه بیشتری به گل ها شود زیرا گل های رنگارنگ می تواند جلوه ی بیشتری به محیط بدهد در نتیجه افراد بیشتری را به محیط جذب می کند.

در نهایت می توان اضافه کرد برای طراحی فضاهای عمومی شهری مانند سبزه میدان رشت بهتر است که پیش از طراحی، نیاز و روحیات مردم آن منطقه که در واقع کاربران اصلی آن جا هستند، در نظر گرفته شود و در عین حال که احساس آرامش و سرزندگی را به افراد منتقل می کند باید کاربردی هم باشند و استفاده از مبلمانی که در نهایت به فضاهای مکث و خاطره جمعی و دست یابی به یک پیاده راه زنده و پویا منجر می گردد.

هم چنین مبلمان های فعالیتی اعم از میز شطرنج و سایر وسایل برای تفریح افراد در رده ی سنین مختلف باید در نظر گرفته شود.

- اسدی، لادن؛ حسینی، علی و مرادی، مهدی، ۱۳۹۴، بررسی نقش مبلمان شهری در آرامش توریسم مذهبی نمونه موردی: خیابان امام رضا (ع) مشهد مقدس، هفتمین کنفرانس ملی برنامه ریزی و مدیریت شهری با تأکید بر راهبردهای توسعه شهری، مشهد، شورای اسلامی شهر مشهد، دانشگاه فردوسی مشهد، شهرداری مشهد.
- بهنام مرشدی، حسن، ۱۳۹۰، نقش طراحی و مکان یابی مناسب مبلمان شهری در یکپارچگی فضای شهری، ماهنامه اطلاع رسانی، آموزشی و پژوهشی شماره ۱۶.
- پاکزاد، جهان شاه، سوری، الهام، ۱۳۹۰، راهنمای نورپردازی مکان های شهری، انتشارات آرمان شهر، تهران
- تیموریان، کتایون، زویبار، پروانه، ۱۳۹۲، بررسی و مطالعه رضایتمندی از استانداردهای مبلمان شهری نمونه موردی ناحیه ۲ منطقه ۲ شهر تهران، فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیای ایران شماره ۳۷.
- جلیوند، جلال، ۱۳۹۰، نقش شوراها شهر در بهبود کیفیت محیط زیست شهری با تأکید بر مبلمان شهری، مجله ی شوراها (ماهنامه اطلاع رسانی، آموزشی و پژوهشی شوراها) شماره ۶۲، تهران
- حکمت نیا، حسن، قنبری هفت چشمه، ابولفضل، ۱۳۸۸، اصول و روش های برنامه ریزی شهری، انتشارات مفاخر، یزد.
- دانشپور، سید عبدالهادی، چرخچیان، مریم، ۱۳۸۶، فضاهای عمومی و عوامل موثر بر حیات جمعی، انتشارات باغ نظر، شماره ی ۷، ۱۹-۲۸
- زنگی آبادی، علی، تبریزی، نازنین، ۱۳۸۳، طراحی و برنامه ریزی مبلمان شهری، انتشارات شریعه توس، مشهد
- سلطان پور، پریسا، رسولی، المیرا، ۱۳۸۹، مبلمان شهری، سومین همایش مقاوم سازی و مدیریت شهری، خمین، دانشگاه آزاد اسلامی خمین.
- عظیمی، آزاده، ۱۳۹۰، مبلمان و سیمای شهر، مجله شوراها، ماهنامه اطلاع رسانی، آموزشی و پژوهشی شوراها ۹ شماره ۶۲، تهران.
- غراب، ناصرالدین، ۱۳۸۰، تاثیر محیط شهری در از خود بیگانگی انسان، فصلنامه مدیریت شهری، شماره ۸، تهران.
- غلامپور، اشکان، ۱۳۷۹، معیارهای ارزیابی مبلمان شهری، مجله شهرداری ها، سال دوم، شماره ۱۸ (آبان) تهران.
- فرج اللهی، عاطفه و رضائی آقامیرلو، محمدرضا، ۱۳۹۳، عملکرد موثر مبلمان شهری در هویت بخشی و ارتقاء کیفیت فضاهای شهری، اولین کنفرانس ملی شهرسازی، مدیریت شهری و توسعه پایدار، تهران، موسسه ایرانیان، انجمن معماری ایران.
- قنبری، ابولفضل، پورمحمدی، محمد، ۱۳۸۳، ظوابط، ملاحظات و استاندارد ها در طراحی ساخت، مکان یابی و نصب مبلمان شهر، نشریه دانشکده علوم انسانی و دانشگاه تبریز، شماره ۱۷، تبریز.
- گلکار، کوروش، ۱۳۸۴، چشم انداز شهر، ۴۷-۳۸، نشریه هنرهای زیبا، شماره ۲۴، تهران
- محمدنژاد، مریم؛ بهزادفر، مصطفی؛ شاهی، جواد؛ ۱۳۸۷، مکانیابی مبلمان شهری با استفاده از GIS، دو ماهنامه ی شهر نگار، سال نهم، شماره ی، ۵۰، ۴۸-۴۰
- ملک، نیلوفر (بی تا)، ۱۳۸۵، مناسب سازی مبلمان و تجهیزات شهری، دانشگاه کاشان
- Car, Stephen, Mark francis, Rivilin & Andrew stone .1992. "Public space ":Cambridge university press, Massachusetts.

- Charles ,H ,W & N .T. Dines , 1998 ;Times Saver Standard for landscape Architecture : Design and Construction Data , New York :Mac Graw-Hill,Second Edition.
- Douglas,Mike,2003."Urban Space in Globalization era"
- Gehl, J. (2004). Public Spaces, Public Life, Copenhagen: Danish Architectural Press
- Lang,John,1994."Urban Design: American experience":Van nostrand Reinhold
- Maarten ,Hajer, , and Arnold Reijndorp.2001."In search of New Public Domain":Rotterdam : NAI Publishers
- Mills , D.E.et al ,1985;Planning The Architects , Handboob, London :Butterths.10th Edition
- <http://zibasazi.ir/fa/research-and-teaching/item/7428-%D9%85%D8%A8%D9%84%D9%85%D8%A7%D9%86-%D8%B4%D9%87%D8%B1%DB%8C-%DA%86%DB%8C%D8%B3%D8%AA%D8%9F>